

© SHUTTERSTOCK.COM

Kikkererwten kunnen ook bij ons geteeld worden

Kikkererwten (*Cicer arietinum*) zijn planten uit de familie van de vlinderbloemigen. Ze zijn familie van onze bonen, erwten en soja. Van nature komen ze voor in Turkije en het Midden-Oosten maar intussen worden ze geteeld in bijna de hele wereld.

Bart Vleeschouwers

Ook bij ons zijn meer en meer boeren geïnteresseerd in deze teelt omdat kikkererwten heel wat mogelijkheden bieden voor menselijke en dierlijke consumptie. Een tijdje geleden organiseerden Inagro en ILVO een studienamiddag waar de resultaten van hun onderzoek naar de teelt uitgebreid aan bod kwamen. In het kader van het project Kik-Love, een zogenaamde operationele groep, konden de onderzoeksinstellingen Inagro en het ILVO samen met een aantal landbouwers allerlei testen opzetten om de haalbaarheid van deze teelt te onderzoeken. Zo konden in 2021 en 2022 een reeks veldproeven gebeuren die heel wat praktische ervaring hebben opgeleverd. Op de studiedag bleek dat men fel afhankelijk was van het weer, maar dat er toch een hele reeks factoren zijn die men wel in de hand heeft zoals variëteitenkeuze, zaaitijdstip, zaaidichtheid, al of niet inoculeren van het zaad en het aandrukken bij zaai. Ook de plantenbescherming is geen evidentie en het geschikte oogsttijdstip kiezen, is erg belangrijk.

Inoculeren of niet?

Omdat kikkererwten vlinderbloemigen zijn, kunnen ze ook samen met stikstoffixerende bacteriën stikstof uit de lucht halen. Ze hebben dus geen of weinig behoefte aan stikstofbemesting. Maar de soort rhizobiumbacterie die nodig is om bij kikkererwten te functioneren is bij ons niet van nature aanwezig in de bodem. We moeten ze dus zelf in de bodem brengen. Daarom gaan we kikkererwten 'inoculeren'. De zaaderwten krijgen daarbij een omhulling (coating) waarin de juiste bacteriën zitten. Bij soja doen we trouwens hetzelfde omdat ook die bacteriën bij ons niet voorkomen. Uit de proeven bleek dat geïnoculeerde planten het beter doen dan niet-geïnoculeerde planten. In 2021 konden de kikkererwten door het slechte weer niet geoogst worden waardoor men nu nog niet met

zekerheid kan zeggen dat inoculatie ook de opbrengst verhoogt. In 2022 was de vorming van wortelknobbeltjes minder uitgesproken dan in 2021, waarschijnlijk door de droogte in het begin van het groeiseizoen.

Zaaitijdstip

Het juiste zaaitijdstip bepalen is van groot belang, maar daarvoor is men toch weer afhankelijk van het weer. De grond moet voldoende opgewarmd zijn (minimum 7 °C) en voldoende vocht bevatten om tot een vlotte kieming te komen. Te vroeg zaaien is dus niet aan te bevelen, alhoewel men heeft vastgesteld dat voldoende vroeg zaaien een langere groeiperiode geeft die betere resultaten mogelijk maakt. Aan de andere kant stelt men vast dat later zaaien een hoger eiwitpercentage geeft maar wel een lagere kilo-opbrengst. De teler zal hier een afweging moeten maken van wat het belangrijkste is: eiwitgehalte of de totale opbrengst. Let er ook voor op dat je bij het zaaien de zaden niet te fel aandrukt want dat remt een vlotte kieming.

Mengteelt met zomertarwe

Dit experiment leverde interessante resultaten op. De kikkererwten die samen met zomertarwe waren uitgezaaid, bleken sneller af te rijpen dan vrijstaande planten. In dit geval moet er na de oogst uiteraard een triage gebeuren tussen de kikkererwten en het graan, maar dat is niet echt een groot probleem gezien de sterk verschillende groottes van de zaden. Deze techniek stelt natuurlijk andere eisen inzake plantenbescherming en onkruidbestrijding. En ook de bemesting is nog een uitdaging. Dit jaar voorziet het onderzoekconsortium om hierover testen aan te leggen.

Vermarketing

Tijdens de studiedag was er ook veel aandacht voor de afzet van de kikkererwten. In een panelgesprek kwamen

teler en afnemers aan het woord. Een teler vertelde dat hij in 2020 en 2022 tot 3 ton erwten per ha kon oogsten maar dat de oogst in 2021 volledig teniet was gegaan.

Hij ging ervan uit dat de teelt voorlopig alleen als nicheteelt kansen heeft, waarbij de afzet naar lokale afnemers moet gaan die een duidelijke meerprijs willen geven.

Voor een verwerker van kikkererwten is het aanbod van lokale erwten momenteel nog veel te klein om ze in zijn installaties te verwerken. Hij suggereerde dat boeren zouden kunnen samenwerken om zo grotere hoeveelheden product te kunnen aanleveren dat dan grotere commerciële mogelijkheden zou krijgen.

Kikkererwten kunnen daarnaast een interessante teelt zijn voor biotelers omdat een bioproduct een hogere prijs kan krijgen dan gangbare producten. Anderzijds leidt het ontbreken van toegelaten middelen inzake onkruid en ziekte- en plaagbestrijding ertoe dat de gangbare teelt niet zo gek veel afwijkt van de bioteelt.

Voor een verwerkend bedrijf als 'La vie

est belle' is het wel interessant om lokaal geteelde kikkererwten te kunnen verwerken. De bewuste consument is wel degelijk gevoelig voor dit soort argumenten en is bereid er een meerprijs voor te betalen. Dat is wel nodig omdat de teeltkosten in onze streken hoger liggen dan bijvoorbeeld in het Zuiden.

De toekomst

Sinds vorig jaar is een nieuw project opgestart in opvolging van het Kik-Love-project, het Keket-project. Ook hier gaan een aantal partners op zoek naar de ideale teelttechniek en de beste variëteiten. Er is echter ook een belangrijk deel gericht op verwerking en vermarketing van kikkererwten. Dit project loopt nog tot 2024. Tegelijk is er bij het ILVO een programma opgestart om geschikte variëteiten te ontwikkelen die het in ons klimaat goed doen. Gelet op de verandering van het klimaat die we de laatste jaren hebben ervaren, kan een teelt als kikkererwten wel degelijk een interessante meerwaarde zijn voor onze Vlaamse landbouw. ■

De kikkererwten die samen met zomertarwe waren uitgezaaid, bleken sneller af te rijpen dan vrijstaande planten.